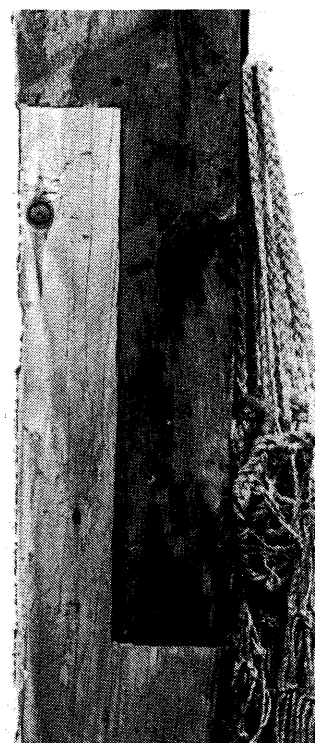

Bo och Anna Levinson kan koppla av på kökstrappan efter år av slit för att renovera sitt 1600-talshus.

1600-talet lever upp på nytt

Det är inte var dag ett 1600-talshus reser sig ur spillrorna. Men underverkens tid är tydligen inte förbi. Bo och Anna Levinson i Kristianstad har

Allt virke från 1600-talet har återanvänts och kompletterats på ett ärligt sätt utan kamoufl-ageavsikter.

tvärtemot alla odds lyckats totalrenovera ett lejehus från 1640-talet.

Fastigheten är nu stadens enda privatägda enfamiljshus från den tidsepoken. Och naturligtvis har huset Q-märkts och fått högsta prioritet som byggnadsminne.

Makarna Levinson har lagt ner halvannan miljon och ett oräkneligt antal arbetstimmar för att återställa huset i originalskick.

Husräddningsaktion blev en verklig fullträff

KRISTIANSTAD. 1600-talshuset som reste sig ur spillrorna eller husräddningsaktionen som blev en fullträff. Så kan man karaktärisera Kristianstads äldsta enskilda enfamiljshus efter "en ansiktslyftning som genomförts med änglars tålamod".

– Vi ville bevisa att det var möjligt att genomföra det till synes omöjliga, säger Bo och Ann Levinson på Västra Storgatan 7.

Många trodde att räddningsplanerna var dödsdömda från början. Husets förfall var till synes totalt, men makarna Levinson lät sig inte avskräckas av det gigantiska räddningspro-

jektet som slukat halvannan miljon.

Det bör tilläggas, att det knappast varit möjligt att gå i land med projektet ekonomiskt, om inte husförvärvet inkluderat ett angränsande hyreshus.

□ SUNT FÖRNUFT

Bo Levinson, stads- och länsarkitekt till professionen, anser att kunskapen om gamla hus är oerhört viktig när man planerar en renovering. Men samtidigt understryker han att det krävs både sunt förnuft och kompromisser för att lyckas.

– Det finns många uppfattningar om vad som är rätt eller fel. Det märkte vi under arbe-

tets gång. Vissa experter hävdade att det skulle vara så, andra si. Någon tyckte att vi gick för hårt fram. En annan att vi var alltför varsamma. Därför anser jag att det behöver arbetas fram en enhetligare renoveringsfilosofi som passar den praktiska verkligheten.

□ HUSHISTORIA

Att noggranna kunskaper om husets historia och konstruktion är A och O kan inte nog understrykas. Men närmast kommer ett närgånget intresse för det fortlöpande renoveringsarbetet.

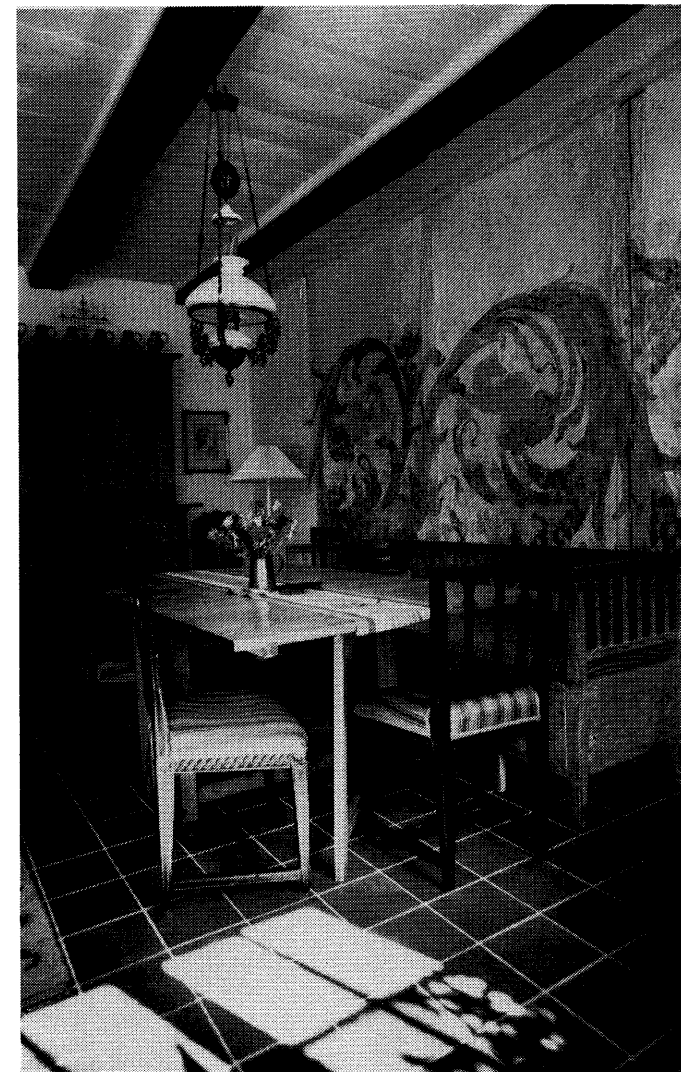
Det var den egenskapen som gjorde Ann till den självskrivne arbetsledaren. Men inte i en

välskräddad dress utan i en arbetsoverall som ofta skiftade färg i rök och damm. Ann knackade nämligen puts och rätade smidda spikar förutom skötseln av hantlangararbetet och markservicen.

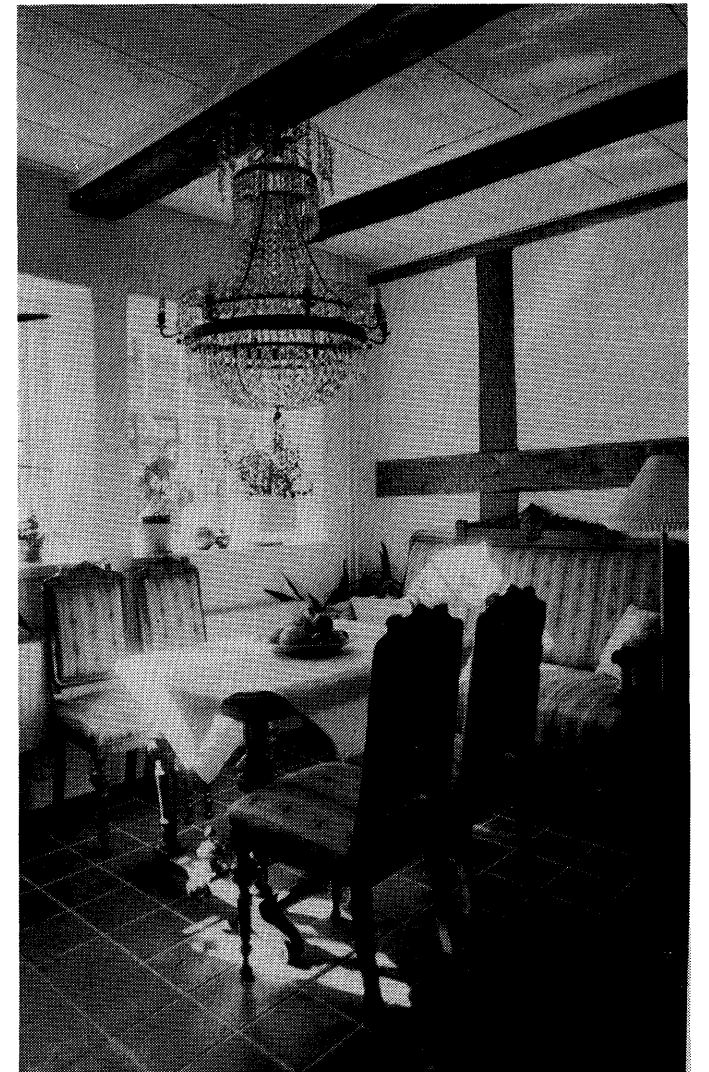
På frågan om hur hon orkade med allt under den tvååriga renoveringsperioden blir hennes spontana svar: "Det var ju mitt hus!"

Utan överdrift kan man säga att det gamla lejehuset var en fattigstuga. Dock inte utan oväntade överraskningar. Så här berättar Ann:

– Inte ens i jordgolven kunde vi hitta så mycket som en ettöring. I några springor fann jag tätning av svin- och nöthår men ►

Lejehuset från mitten av 1600-talet innehöll många överraskningar. En av dem var den här rekonstruerade väggmålningen. Det är inte bara renoveringen som genomförts pietetsfullt. Samma omsorg har lagts ner på inredningen.

En titt bakom häcken

KRISTIANSTAD. Vad döljer sig bakom häcken framför huset? Det är ingen oviktig fråga. Hemmet och trädgården hör intimt tillsammans. Men för många blir trädgården tyvärr en belastning istället för ett glädjemedel.

Men så behöver det inte vara. Det säger landskapsarkitekterna i Kristianstad, Didrik och Lisa Weber.

– Det är lika viktigt skaffa sig historisk och praktisk kunskap om trädgården som om huset man ämnar renovera. Men

samtidigt måste man fråga sig vad man egentligen vill med trädgården samt vara beredd acceptera att det tar några år innan man uppnår målet.

□ ÖPPNA ÖGON

Didrik menar att en bra bör-

jan är att hålla ögonen öppna och studera hur andra planlagt och genomfört uppbyggnaden av sina trädgårdar.

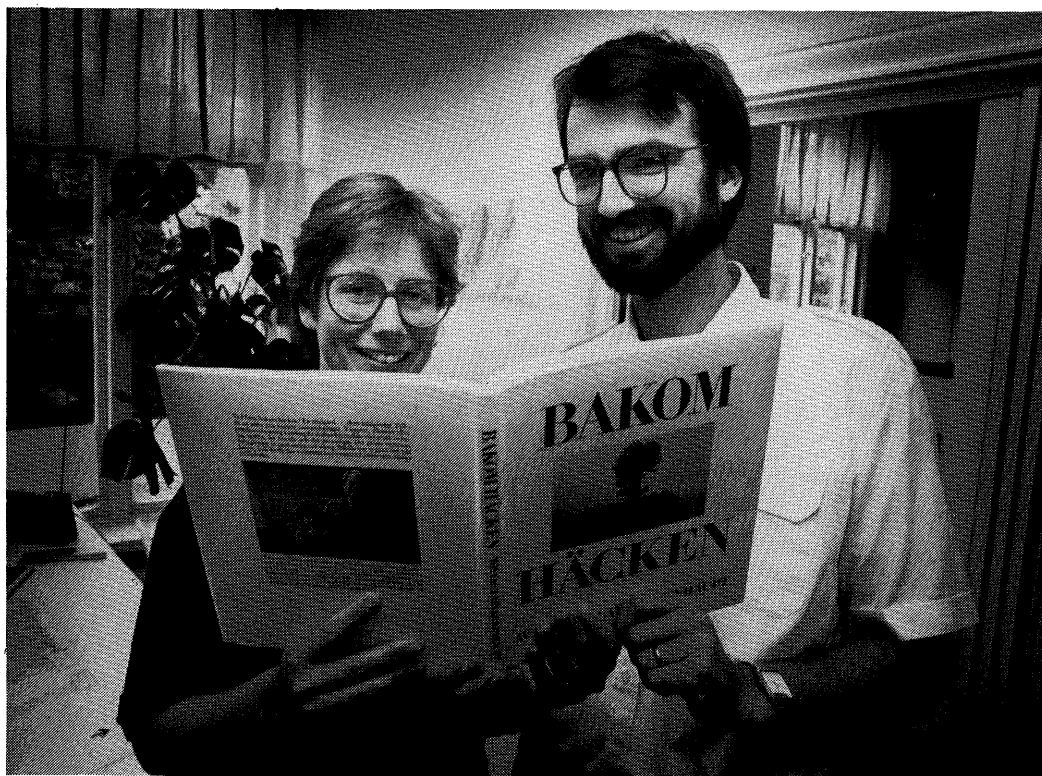
– Men det skadar inte att kritiskt granska det man ser. Det som passar på granntomten kanske inte alls hör ihop med det egna huset. Så långt som möjligt bör traditionerna komma med i bilden men det kan också vara riktigt att anpassa nytt och gammalt tänkande.

– Det är ju trots allt så att vi lever ett annat liv än våra förfäder. Och det finns inte heller många autentiska trädgårdar kvar. Mot den bakgrunden är det klokt att ta kontakt med landskap- och trädgårdsarkitekter som har en bredare kunskap både bakåt och framåt.

□ BEHOVSANPASSA!

Lisa Weber understryker också vikten av att behovsanpassa trädgårdsutrymmena.

– Vill man ha en lättskött

Landskapsarkitekt Lisa och Didrik Weber anser att det är lika viktigt att planera trädgården som renoveringen av huset.

► ingenting dök upp så oväntat som en fin målning på kalkputsen under flera lager tapeter. Naturligtvis har vi konserverat målningen på sin hedersplats i storstugan.

– En annan upptäckt var en gammal trasig gravsten från 1696 under ett av golven. Vi har lyckats pussla ihop denna och placerat den på golvet vid spissockeln.

□ JUSTA METODER

Levinsons har inte fallit för frestelsen att maskera ersättningsmaterialet. Men de har varit mycket angelägna om att behålla så mycket som möjligt av det ursprungliga.

Med en snygg synlig skarv har exempelvis det gamla 1600-talsvirket sammanfogats med motsvarande material från något senare århundrande.

Apropå skarvar och sammanfogningar så är den historiska tekniken väl dokumenterad. Väl synliga tappar och ki-

lar framhäver gamla tiders byggnadskonst.

Eftersom huset är i tre våningar har vissa förstärkningsarbeten varit oundvikliga. Detta har ordnats på ett elegant sätt där en relativt smal järnstång sammanfogar bjälklag och takstolar.

En före detta brunn har fått funktionen som källarutrymme med direktförbindelse via en golvlucka i köket.

□ KONSEKVENSN

Tidlös elegans är kännetecknande för inredningen av 1600-talshuset. Fattas bara annat.

– Vi har lagt ner mycket arbete för att få ett både tidstrog och funktionellt hem utan att gå till överdrifter åt något håll. Och nog kan vi instämma i ordstävets som säger "att vårt hem är vår borg", säger Bo och Ann.

Observera den gamla låsnings tekniken på takbjälkarna.

